

Du, din dator och DISGEN!

TEXT: Ingvar Kärrdahl

BILD: Ingvar Kärrdahl

Den här artikeln handlar egentligen inte om datorn. Artikeln handlar om att organisera och hur olika saker är organiserade. I bokhyllan ordnar du böcker och samlar tidskrifter i tidskriftsamlare.

I datorn är det precis likadant. Där finns massor av utrymme för att organisera innehållet, fast det heter något annat här, som visas på skärmen så att du ska veta var du kan spara dina bilder och dokument och var du hittar DISGEN.

Hitta i datorn

Kommer du till en obekant plats så tar du fram en karta för att hitta dit du vill komma. Det är precis på samma sätt i datorn men där kallas kartan för Utforskaren. När du besöker ett bibliotek eller något arkiv så finns det rum och bokhyllor som har beteckningar efter innehåll och böckerna har också namn, beteckningar och uppgift om innehåll. Samma sak i datorn men här kallas det mappar och filer. När du skapar nya mappar och filer i datorn är det du själv som bestämmer var de ska placeras och vad de ska heta. För att göra det enkelt för dig har DISGEN redan skapat färdiga mappar

och filer som du med dina registreringar fyller med innehåll. Det finns dock undantag. Ett exempel är bildfiler som skapas redan i din digitala kamera. Du sätter själv namn på bildfilen och lägger den i den färdiga mappen för bildfiler i DISGEN (DgPic)

Grundläggande datorinfo

För att datorn ska fungera krävs att den har ett operativsystem installerat som hanterar alla uppgifter som matas in i datorn. DISGEN är konstruerat för att användas i operativsystem som är utvecklade av Microsoft, där för tillfället de vanligaste versionerna heter Windows XP och Windows Vista. Det är dessa båda som jag använder för den här artikeln. DISGEN kan under vissa förutsättningar även köras i andra operativsystem.

Operativsystemen XP och Vista är uppbyggda på samma sätt men visning och vissa namn och beteckningar är lite olika och kan ibland skapa viss förvirring. Jag kommer att visa exempel från båda systemen så du kan se likheterna och skillnaderna. Du måste tyvärr vara beredd på att det ibland förekommer engelska namn istället för svenska. När jag i fortsättningen anger sökvägar så använder jag de sökvägar som erhålls vid en normalinstallation av DISGEN vilket jag också mycket starkt vill rekommendera.

Vad jag menar med normalinstallation är att du under installationsförloppet accepterar de förval som anges under installationsprocessen.

Datorn har egentligen en mycket enkel organisationsstruktur, för oss som enbart är användare, som kan visas så här enkelt:

Dator – Fysisk enhet – Mapp – Fil

Fysisk enhet, t.ex: Hårddisk, CD/DVD, USB-enhet.

Mapp innehåller filer men kan även innehålla underordnade mappar.

Fil är lagringsplatsen för data.

Själva strukturen visade jag ovan med indrag. Strukturen i skrift ser ut så här: Dator\Hårddisk\Mapp\Fil

De fysiska enheterna har bokstavsnamn som tilldelas av operativsystemet, men du kan själv ge dem tilläggsnamn (Förnamn). En av hårddiskarna har alltid bokstaven C och det är på denna som operativsystemet är installerat. Enhetsbokstaven skrivs alltid åtföljt av kolon (C:).

Mappar och filer som du själv skapar namnger du själv och det är också du som bestämmer var de ska ligga i datorn. Organisationsschemat (orienteringskartan) över hela datorn heter *Utforskaren*.

Var finns Utforskaren?

I *Windows XP*: Längst ner till vänster på bildskärmen finns en knapp *Start* med

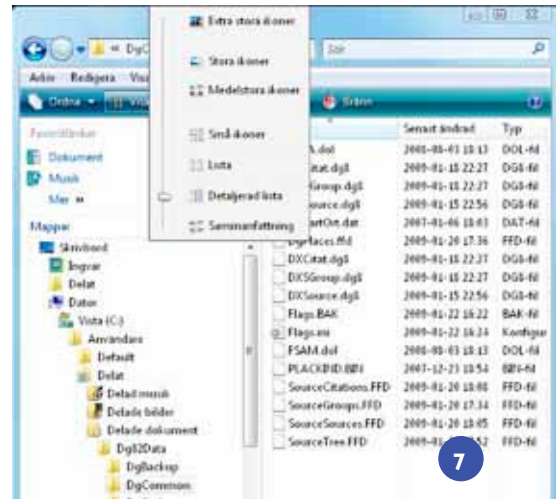
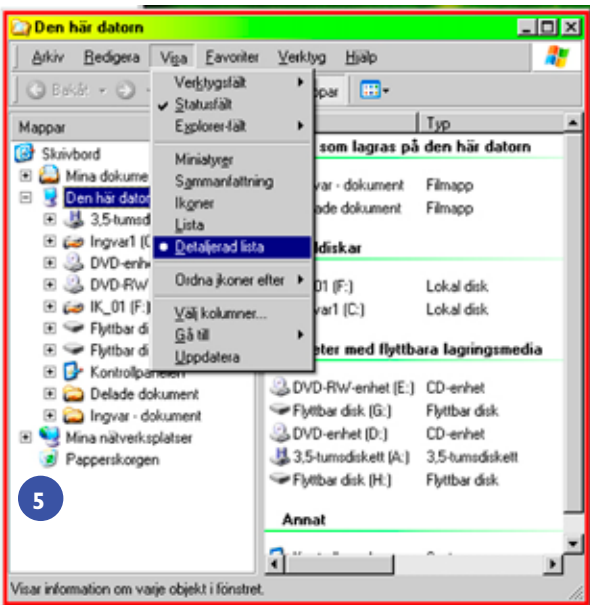
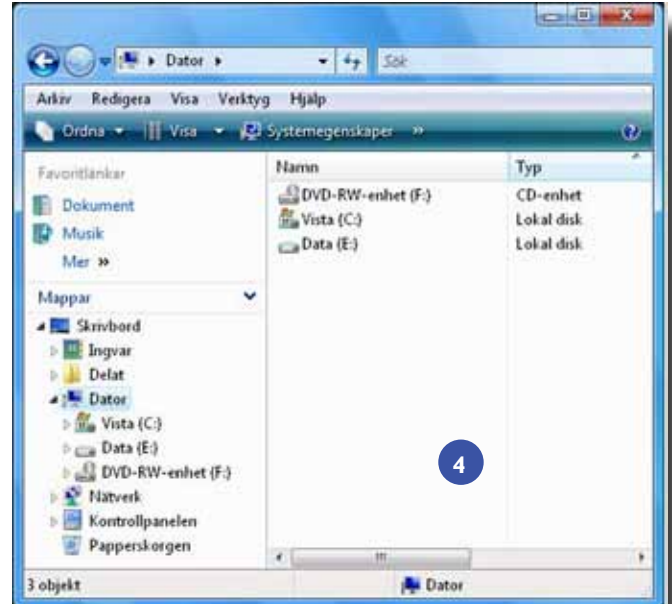
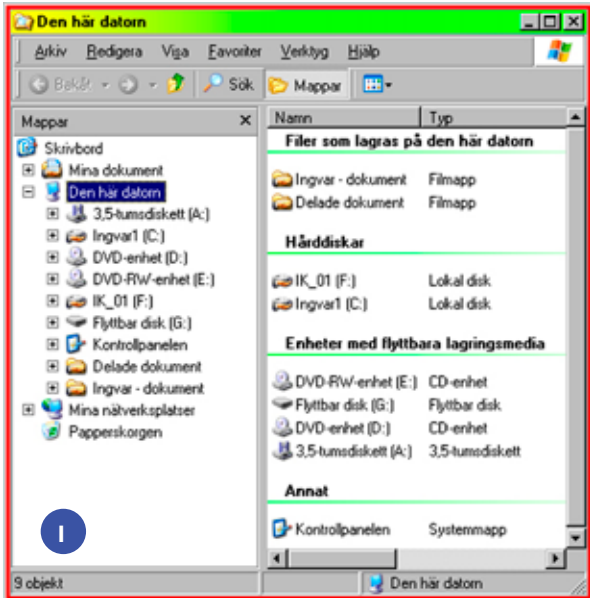
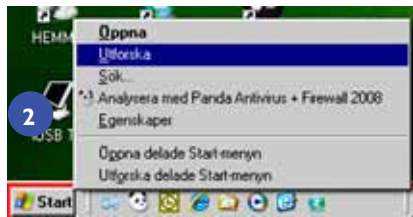

Bild 2 & 3 Här hittar du Utforskaren i Windows XP och Vista.
 Bild 1 & 4 Så här ser Utforskaren ut i XP och Vista

Bild 5 & 7 Så här får man en detaljerad lista i XP och Vista

Windowssymbolen. Högerklicka på Start och i snabbmenyn klickar du på Utforska. [2]

Windows Vista: Längst ner till vänster på bildskärmen finns en rund knapp med Windowssymbolen. Högerklicka på Windowssymbolen och i snabbmenyn klickar du på Utforska. [3]

Praktiska inställningar

För att du själv lättare ska kunna hitta vad du söker i *Utforskaren* ska vi göra några praktiska inställningar. Detta underlättar också om du behöver kontakta en fadder och svara på en del frågor.

Börja med att öppna *Utforskaren*. Överst ser du normalt tre rader (kallas även lister eller fält). Den översta är fönstrets namnlist. Den andra raden är programmets menyrad och den tredje är programmets verktygsfält. Om det i din dator inte visas fler rader så ser du därunder själva *Utforskaren*. *Utforskaren* består av två delar. Den vänstra, smala delen, visar endast mappar. Den högra, större delen, visar innehållet i den mapp som är markerad i det vänstra fönstret. Detta visas för XP i Bild 1 och för Vista i Bild 4. [4]

Utforskarens utseende

Windows XP: Om den vänstra delen av *Utforskaren* inte ser ut som i bild 1 så klickar du på knappen *Mappar*.

För att visa filnamnen i en snygg lista i den högra delen, klicka på *Visa* och välj alternativet *Detaljerad lista*. Kontrollera att det ser ut som på min bild. [5]

Windows Vista: I Vista ser *Utforskaren* troligen från början ut som i bild 4. Även i Vista väljer du *Visa* och därefter alternativet *Detaljerad lista*. [7]

Klicka sedan på *Verktyg* och välj *Mappalternativ*. I dialogrutan *Mappalternativ* välj fliken *Visioning*. Kontrollera eller ändra så att rutan är tom framför texten: "Dölj filnamnställäg för kända filtyper". Sedan ska du klicka på knappen "An-

vänd i alla mappar". Avsluta genom att klicka på *Verkställ* och därefter på *OK*.

Se nedanstående bild 6 för XP och bild 8 för Vista. [6], [8]

Var finns DISGEN?

DISGEN består av två delar, program-mappen och datamappen. Program-mappen innehåller själva DISGEN-programmet. Det är endast vid mycket enstaka tillfällen som du behöver bry dig om DISGENS programmap.

Datamappen innehåller mappar där de uppgifter som du själv registrerar i DISGEN placeras. Hur och var dina inskrivna uppgifter hanteras och placeras är något som du inte behöver bry dig om särskilt mycket i det normala arbetet i DISGEN. Men redan när du ska lägga in porträtt och bilder i DISGEN behöver du via *Utforskaren* använda en del av de undermappar som finns i DISGENS datamapp. Det finns tillfällen då du själv behöver kopiera in exempelvis bildfiler och kartfiler och då också skapa och namnge nya mappar. Det kan även vara nödvändigt att radera filer som inte längre behövs.

Utveckling

Datorer, operativsystem och program utvecklas och förbättras ständigt. Allt detta är ju bra för oss användare men det ställer även krav på oss att hänga med och uppdatera oss själva.

DISGEN arbetar i huvudsak likadant i operativsystemen XP och Vista. Även XP och Vista är funktionellt ganska lika i de avseenden som berör DISGEN. Den största skillnaden för en DISGEN-användare är nog skillnader i utseende och vissa benämningar vilket kan ställa till lite förvirring. Dessa skillnader ska jag peka på i min beskrivning.

Beträffande DISGEN så sker även förändringar som påverkar hanteringen av programmet i datorn. Vi har under ett antal år vant oss vid versioner av DISGEN på 8.1-nivå. När den här artikeln kom-

mer i tryck är det endast några månader kvar till dess att vi går över till DISGEN 8.2. DISGEN 8.2 kommer enligt min åsikt att innehålla ett antal förändringar som underlättar hanteringen i datorn.

När jag nu går in på en del detaljer visar jag skillnader mellan XP och Vista men även några nyheter som du kommer att konfronteras med när du ska installera version 8.2.

DISGENS programmap

Sökvägen till program-mappen är:

C:\Program\Dis\DISGEN8

För version 8.2 blir sökvägen:

C:\Program\Dis\DISGEN82

Rör inte dessa mappar eller innehållet om det inte särskilt anges i någon uppdateringsinstruktion från Föreningen DIS.

DISGENS datamapp

Sökväg i operativsystem XP:

Installation från programskiva DISGEN 8.0x

C:\Dg8Data

Installation från programskiva DISGEN 8.1x

C:\Documents and Settings\All Users\Dokument\Dg8Data

Installation från programskiva DISGEN 8.2:

C:\Documents and Settings\All Users\Dokument\Dg82Data

Sökväg i operativsystem Vista:

Installation från programskiva DISGEN 8.1x

C:\Användare\Delat\Delade dokument\Dg8Data

Installation från programskiva DISGEN 8.2

C:\Användare\Delat\Delade dokument\Dg82Data

Säkerhetskopiering

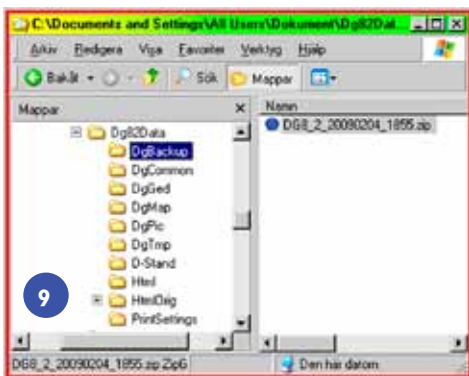
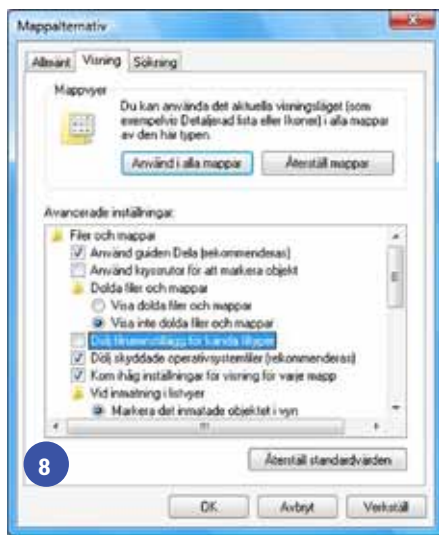
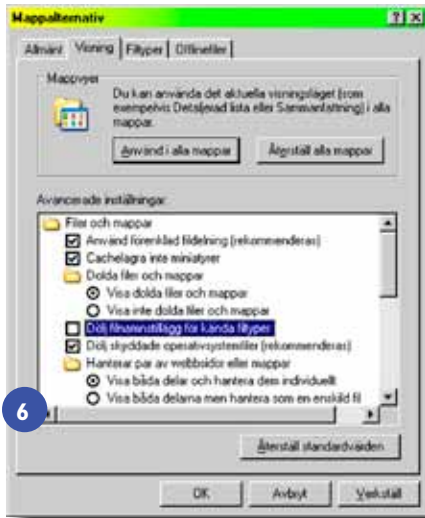
I flera artiklar och under kurser har jag propagerat för hur viktigt det är att ha ordning på sina säkerhetskopior. Här är mina fyra käpphästar:

- Säkerhetskopiera ofta.
- Sätt datum på säkerhetskopian.
- Samla säkerhetskopiorna i en mapp.
- Gör kopior på externa media (flera) som förvaras på åtskilda, säkra ställen.

Bild 6 & 8 De olika mappalternativen man kan välja i XP och Vista.

Bild 9 Säkerhetskopiera DISGEN i DgBackup som automatiskt sparar dagens datum och klockslag.

DISGENS säkerhetskopiering är en komprimerad fil som får namnet *Dg8.zip*. Innan du startar säkerhetskopieringen bör du tillägga dagens datum i filnamnet som då kan se ut så här: *Dg8_ÅÅÅÅ-MM-DD.zip* vilket också utesluter risken att skriva över en gammal fil.

För att samla säkerhetskopieringarna börjar du med att skapa en ny mapp på ett ställe där du lätt hittar den. Du kan ge den namnet *Dg8_Säkerhetskopior*. Det finns emellertid ett ställe där du absolut inte får lägga mappen med säkerhetskopiering och inte heller enskilda *Dg8.zip*-filer och det är inne i mappen *Dg8Data* eller i någon av undermapparna. Hämta säkerhetskopiering från datamappen, där du placerat dessa, måste du göra med regelbundna intervaller, för att förvara dina säkerhetskopiering på säker plats utanför datorn.

Det finns ytterligare filer som du kan behöva hantera i DISGEN men har du nu satt dig in i hur Utforskaren fungerar så ska övrig filhantering, t.ex. DISBYTutdrag och Gedcom-filer knappast innebära några problem.

Ny version – DISGEN 8.2

DISGEN 8.2, som kommer om några månader, bjuder på två nyheter som väsentligt underlättar hanteringen av säkerhetskopiering samt att det blir lättare att hitta DISGENS datamapp.

Säkerhetskopieringen

När DISGEN installeras, eller när man skapar en ny datamapp, så skapas också mappen *DgBackup* under mappen *Dg82Data*. När man ska göra en säkerhetskopiering väljer programmet *DgBackup* som mål för säkerhetskopiering. Givetvis kan man själv välja en annan destination för sin säkerhetskopiering, men vi rekommenderar att man använder *DgBackup*.

Säkerhetskopieringen namnges nu även automatiskt med datum och klockslag så det blir helt omöjligt att av misstag skriva över gamla säkerhetskopiering som man vill behålla. [9]

Utforskaren

I den nya versionen har under Arkiv införts ett nytt val "Öppna datamappen". Genom att klicka på detta öppnas Utforskaren med DISGENS datamapp *Dg82Data* markerad och öppnad. Detta innebär en mycket förenklad öppning och hantering av Utforskaren när man arbetar i DISGEN, oavsett om vill kopiera en säkerhetskopiering eller lägga in en bild i bildmappen.

Slutord

Som jag skrev i inledningen så är denna artikel inte på något sätt ämnad som datorutbildning. Syftet har varit att ge dig några små tips och mer förståelse för var dina data hamnar och hur du lätt kan göra de kompletteringar du vill i förhållande till din egen forskning.

Vill du lära dig mer så rekommenderar jag att du anmäler dig till någon grundkurs i datoranvändning. Några av DIS regionföreningar anordnar även kurser i grundläggande datoranvändning och med inriktning mot släktforskning. Regionföreningarnas kurser i DISGEN ger också mer kunskap om datorn och DISGEN.

Jag har med avsikt hoppat över alla finesser och möjligheter som finns i DISGEN som i sin tur innebär att du behöver använda Utforskaren. Sådant behandlar vi i andra artiklar om DISGENS alla funktioner och möjligheter.

Lycka till med dina övningar och inställningar i *Utforskaren* och med användningen av DISGEN. 🐼